

Изложба у Дому Војске у Београду

СКРИВЕНО БЛАГО ДО

Изложба је јединствена прилика не само да сагледамо историју једне значајне српске грађанске породице, већ и да видимо изузетно вредна дела ликовне и примењене уметности, старо оружје и архивску библиотечку грађу, која сведочи о богатом културно-историјском наслеђу нашег народа, рекао је на отварању изложбе министар одбране Небојша Родић

У препуној Галерији Дома Војске Србије, 13. фебруара отворена је изложба „Скривено благо Дома Јеврема Грујића“, права ризница уметничких предмета из 18, 19. и 20. века.

Изложба, коју је отворио министар одбране Небојша Родић, заједнички је пројекат Дома Јеврема Грујића, Завода за заштиту споменика културе Града Београда, Централног института за конзервацију у Београду и Медија центра „Одбрана“.

Присутнима су се обратили и Лазар Шећеровић и Александар Цонић, из Дома Јеврема Грујића, Нела Мићовић, в. д. директора Завода за заштиту споменика културе града Београда, др Мила Живанчевић, директорка Централног института за конзервацију у Београду и потпуков-

ник Славољуб М. Марковић, директор Медија центра „Одбрана“.

Министар Родић је истакао да је изванредним трудом и ангажовањем запослених у институцијама које су учествовале у пројекту, посетиоцима омогућено да уживају у класичној музејској поставци.

– Имајући у виду да је наша најзначајнија институција културе, Народни музеј, одавно затворен за јавност, изложба „Скривено благо Дома Јеврема Грујића“ јединствена је прилика не само да сагледамо историју једне значајне српске грађанске породице, већ и да видимо изузетно вредна дела ликовне и примењене уметности, старо оружје и архивску библиотечку грађу која сведочи о богатом културно-историјском наслеђу нашег народа. Истовремено, то је и прилика да се ближе обавестимо о

ма Јеврема Грујића

развоју грађанског друштва у Србији, политичком животу и дипломатији, али и да освежимо сећања на прве журеве и вечерња окупљања у чувеној дискотеци „Код Лазе Шећера“ крајем шездесетих година прошлог века – рекао је министар одбране, подсећајући да су Јеврем Грујић, истакнути правник, политичар, државник и дипломата, и његови потомци, оставили дубок траг у у културном животу Србије.

Богатство српске виђене куће

Лазар Шећеровић изразио је задовољство што отварању изложбе присуствује „елита Београда“ – политичка, друштвена, културна и интелектуална. Он је истакао да су аутори изложбу приредили како би рекреирали један амбијент српске виђене куће,

ОТМЕНА ИСТОРИЈА БЕОГРАДА

Дом Јеврема Грујића на месец дана преселио се у Дом Војске Србије. Никада није било живље у галеријама. Тајна је у томе што су Грујићеви потомци поред вредних предмета из куће – стилског намештаја, канабеа, комода, сточића, витрина, сребра, порцелана, породичних портрета које су урадили највећи српски сликари, у галерију преселили и ону праву животну енергију каква влада у њиховом дому.

Примамљив наслов голица са фасаде Дома Војске: „Скривено благо Дома Јеврема Грујића“. Скривено јер су га за време Другог светског рата зазидали у међупростор приземља и

каквих је много било крајем 19. и почетком 20. века, а мало сачувано.

– Велики број људи је учествовао у реализацији пројекта. Идеја је потекла од пуковника Петра Бошковића, начелника Управе за односе са јавношћу Министарства одбране, који је иницијатор заједно са Александром Цонићем, уз моју и подршку потпуковника Славољуба Марковића. Драго нам је да је изложба изазвала велико интересовање и да је дала допринос приказивању наше културне баштине – рекао је Шећеровић и захвалио свим учесницима у реализацији изложбене поставке, посебно Ивани Весковић, историчару уметности из Завода за заштиту споменика културе Града Београда, аутору и кустосу изложбе.

Александар Цонић представио је изложбу као „јединствену на више нивоа“.

– Први пут ће велики број уметничких дела, која до сада нису излагана у јавности, бити приказана, а јединствена је и због изузетне сарадње четири институције. Збирка је настала спонтано током 250 година, из љубави према Србији и својим прецима, и неговања успомене на њих, а сваки предмет на изложби прича своју причу јер је везан за један тренутак, једну личност и историјски момент. Хтели смо да помиримо прошлост и авангарду – рекао је Цонић.

Директорка Централног института за конзервацију у Београду др Мила Живанчевић истакла је да је та институција, заштитом и конзервацијом вредних колекција, које су форми-

ране током два века, дала професионални допринос и помогла да се организује систематска брига за тако важан легат.

– Одушевљени смо податком да је свака генерација потомака Јеврема Грујића водила изванредну бригу о очувању наследства, те смо одлучили да помогнемо данашњим потомцима да и даље наставе да брину о томе – истакла је Мила Живанчевић.

Нела Мићковић, в. д. директора Завода за заштиту споменика културе града Београда нагласила је да изложба доноси атмосферу, амбијент, уметничку колекцију, вредне предмете.

– Поставка представља неколико важних прича које чине ову кућу заиста важном. Дакле, ово није само

подрума куће. Скривено јер до сада није напуштало отмену зграду у Светогорској 17. Скривено јер ће суштина измаћи летимичном погледу равнодушног посматрача. Сваки драгоцен предмет из колекције чувене београдске породице добија вредност тек кад се причом стави у контекст, па било то историјско предање или тек урбана легенда.

Ни по чему није типична ова изложба. Нема шапутања нити оног строгог галеријског мука. Посетиоци дочекују музика, смех, жамор, питања, па спремни одговори, аплаузи и одушевљења. Ту је увек подмладак са Историје уметности, ауторка изложбе Ивана Весковић или понеко из породице, спремни да са посетиоцима прођаскају о експонатима. Лазар Шећеровић, преводилац по звању и

родоначелник београдског ноћног провода по чувењу, чукунунук Јеврема Грујића, срдачно прима госте незнане и знане у Зелени салон на улазу у галерију. Послужи их кафом, колачима, партијом разговора на неколико светских језика.

Поред необавезног разговора са Јевремовим потомцима, постоје и стручна вођења. Шетња почиње испред Златног салона, кроз историју једне породице и једног града. Кретање је хронолошко, од портрета Јелене и Јеврема Грујића, рад Стеве Тодоровића, завршава се портретом Јована Наумовића, који је насликао Арсеније Петровић, и Милеве Наумовић, који потписује Урош Кнежевић. А између се нижу најзанимљивији моменти из наслеђене и личне историје домаћина, уписани у текстилу, мермеру, сребру, стаклу...

„Сваки експонат крије неку причу. Међутим могло би да се издвоји неколико предмета који су звезде изложбе“, каже Лазар Шећеровић. Прва на листи је венчаница која је припадала Јелени, супрузи Јеврема Грујића. То је једна од најстаријих венчаница у Србији, из 1856. године. Реставрација је трајала пуне

две године, а завршена је два дана пред почетак изложбе. Хаљина је имала занимљив животни ток, јер ју је носило неколико жена из породице. Последња је била Милена Наумовић, а тај тренутак овековечен је на уљу сликарке Зоре Петровић.

Један од омиљених предмета је и малена мраморна статуа Дечака који вади трн. Античка фигурина представља алегорију о гласнику који је преносио важну вест и није постао ни када је згазио на трн. Тек кад је предао поруку, сагнуо се да га извади. Посебну пажњу привлачи и сет за ликер. Могло би се рећи да је маскота изложбе, јер поред тога што светлуца са билборда и флајера, заузима и централни део галерије. То је свадбени поклон краља Милана и краљице Наталије Обреновић Стевану и Стани Ђурчић. Веома атрактивна је ретка збирка оружја Стевана Ђурчића, у којој се налази чибуклија, китњаста пушка која је припадала Хајдук Вељку.

„Током Другог светског рата немачки официри одседали су у виђенијим кућама. Приликом напуштања наше понели су велики део збирке оружја“, објашњава Лазар. „Да не би све однели, моја породица је у простор између приземља и подрума зазидала многе драгоцености. За нас

изложба уметничких предмета него и изложба о начину живота, моди, естетици и укусу високе грађанске класе и једне угледне српске породице – истакла је Нела Мићовић.

Директор Медија центра „Одбрана“ потпуковник Славољуб Марковић поздравио је велики број посетилаца Дома Војске и напоменуо да постоји одлична сарадња институција које су учествовале у овом пројекту.

– И овом приликом је показано да добра идеја наилази на добар одјек и свесрдну подршку, те да после тога мора бити и квалитетног плода. Надам се да ће Дом Јеврема Грујића, после ове изложбе, привлачити већу пажњу пролазника у Београду – рекао је потпуковник Марковић.

Уметничка колекција

Збирка обухвата дела најзначајнијих српских уметника – Паје Јовановића, Уроша Предића, Стеве Тодоровића, Уроша Кнежевића, Арсенија Петровића, Зоре Петровић, Ивана Табаковића, Ђорђа Крстића, затим употребне предмете, стилски намештај, дипломатске униформе, колекцију старог оружја из Првог и Другог српског устанка, архивску грађу, као и концептуално и просторно засебан сегмент заснован на фотографијама прве дискотеке на Балкану, отворене у Дому Јеврема Грујића 1967. године.

Посетиоци ће моћи да виде и најстарију сачувану венчаницу у Србији из 1856. године, како је изгледала Јелена Грујић, прва жена коју је одликовао

један султан, пушку Хајдук Вељка, највиша европска одликовања – орден француске Легије части, бугарску Царску круну, турски Златни полумесец, свадбени дар који су Стеван и Стана Ђирић добили од краљице Наталије и краља Милана Обреновића.

Изложба „Скривено благо Дома Јеврема Грујића“ реализована је захваљујући подршци компанија UNIQA осигурање, која је генерални покровитељ изложбе, а покровитељи Телеком Србија, Хемофарм фондација и Raiffeisen банка.

Током трајања изложбе, до 15. марта, предвиђен је богат пратећи програм. ■

Сања АНЂЕЛКОВИЋ
Снимили Стефана САВИЋ
и Даримир БАНДА

децу била је права сензација када је, годинама касније, бункер отворен!“

На крају ћира млађе госте дочека огледало за селфи, а старије мастионица и писмо, те тако могу да понесу и успомену са изложбе или да своје утиске проследе даље.

У Дому Јеврема Грујића вазда је било живо. У салонима су се смењивала најзначајнија имена са политичке, дипломатске, културне и монденске сцене. Ту су о послу и актуелним збивањима, свако у своје време, рас-

прављали кнез Александар Карађорђевић, кнез Милош Обреновић, кнез Михаило Обреновић, књижевници Јован Дучић, Симо Матавуљ, Јован Скерлић, Богдан Поповић, Милан Ракић, сликари Стеван Тодоровић, Урош Предић... Приређивани су и надалеко чувени балови. А године 1967. отворена је прва београдска дискотека, у којој су плесале највеће светске филмске и музичке звезде. У Малој галерији Дома Војске изложене су фотографије које бележе те веселе године, о дискотеци „Код Лазе Шећера“, од почетака, па све до данас.

Породица Шећеровић потиче од Јефте Кујунџића, гласника између Петра Петровића Његоша и Карађорђа. Једном приликом Јефта је донео владици на Цетиње писмо и неколико јабука од Карађорђа. Писмо је носило добре вести и прича се да је тад Његош рекао: „Ове су ми јабуке слатке као шећер, а ти си ми, Јефто, слађи од шећера!“ Тако је Јефта Кујунџић добио надимак Шећер, а његови потомци постадоше Шећеровићи. ■

Драгана БАЊАКТАРЕВИЋ